

УДК 364.7-053.2-056.26-056.34(477)
DOI 10.31494/2412-9208-2019-1-2-60-70

CURRENT ISSUES, GOALS AND OBJECTIVES OF CORRECTIONAL AND REHABILITATION SERVICES OF UKRAINE FOR CHILDREN WITH DISABILITIES AND/OR CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ, МЕТА І ЗАВДАННЯ КОРЕКЦІЙНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ СЛУЖБ УКРАЇНИ ДЛЯ ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ ТА/АБО З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

NATALIIA KEDA,

assistant

<https://orcid.org/0000-0002-9368-8240>

natalikeda@gmail.com

*Berdiansk State Pedagogical
University*

✉ 4 Schmidta St.,

*Berdiansk, Zaporizhzhia region,
71100*

НАТАЛІЯ КЕДА,

асистент

*Бердянський державний
педагогічний
університет*

✉ вул. Шмідта, 4

*м. Бердянськ, Запорізька обл.,
71100*

Original manuscript received: July 17, 2019

Revised manuscript accepted: September 27, 2019

ABSTRACT

The article reveals status, goals and objectives of correctional and rehabilitation services for children with special educational needs and/or children with disabilities at the present stage of development of Ukraine. The author provided scientific and pedagogical definition of term correctional and rehabilitation services as structured system of facilities, divisions and positions that implements correctional and rehabilitation activities support for the different social institution (medicine, social protection, education).

The attention is focused on on multidimensional concept of correctional and rehabilitation services that could be considered as a social institution, process, team of specialists, result.

A number of issues that actual for practical work of correctional and rehabilitation services are given in the article.

There have been analyzed main international documents and legislative base of Ukraine about ensuring constitutional rights to receive correctional and rehabilitation services for children with special educational needs and/or children with disabilities.

The accent was done that state takes actions for effective functionality of system of correctional and rehabilitation services. But absence of unified mechanism for coordination activities of correctional and rehabilitation services of different social

institution leads to non effective functionality of services and have an impact to the provided quality of correctional and rehabilitation assistance.

Prospects for further research are in studying structure, meaning and activities efficiency new type of correctional and rehabilitation services.

Key words: *correctional and rehabilitation services, children with special educational needs, children with disabilities, legislative base.*

Вступ. В Україні функціонує мережа соціальних, психологічних, корекційно-реабілітаційних служб, які покликані надавати соціальну, психологічну, психолого-педагогічну, корекційно-реабілітаційну допомогу дітям з інвалідністю та/або зособливими освітніми потребами.

Слід зазначити, що на законодавчому рівні ухвалено документи: “Положення про Державну соціальну службу України” Кабінету Міністрів України від 22.05. 2019 № 458, “Типове положення про службу у справах дітей обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації” від 30.08. 2007 № 1068; наказ Міністерства освіти і науки України від 22.05.2018 № 509 “Положення про психологічну службу системи освіти України”. Проте не створено на державному рівні нормативно-правових засад, якими регламентується діяльність корекційно-реабілітаційних служб в Україні. На сьогодні не існує єдиного механізму, який координує діяльність корекційно-реабілітаційних служб різних соціальних інститутів, що не сприяє підвищенню якості наданої корекційно-реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю та/або з фізичними, психічними, інтелектуальними, сенсорними порушеннями.

Створення реабілітаційних установ, їх змістовне, організаційне, методичне, матеріальне та кадрове наповнення здійснюється за різними відомчими концептуальними підходами, які іноді суперечать один одному (Шевцов, 2010).

Різні аспекти розвитку та функціонування корекційно-реабілітаційних служб України досліджувалися вітчизняними науковцями.

Зокрема, А. Шевцовим, основоположником української наукової школи системного реабілітування осіб з обмеженнями життєдіяльності, розроблено системно-методологічні засади діяльності та розвитку корекційно-реабілітаційних служб у світлі сучасної системно-синергетичної парадигми. Проблема методології корекційно-реабілітаційної діяльності присвячена низка наукових праць Т. Дегтяренко.

В основу перебудови стратегії корекційно-реабілітаційної допомоги особам з психофізичними порушеннями в Україні покладені ідеї провідних науковців країни В. Бондаря, В. Засенка, А. Колупаєвої, В. Синьова, А. Шевцова та ін. (Дегтяренко, 2013:82).

Мета статті: розкрити стан розвитку, мету і завдання корекційно-реабілітаційних служб України в контексті надання відповідної допомоги дітям з інвалідністю та/або з особливими освітніми потребами.

Методи та методики дослідження. У написанні статті було використано такі методи: аналіз, синтез та узагальнення нормативно-правових документів, праць, методичних посібників з актуальних проблем

діяльності корекційно-реабілітаційних служб, що забезпечують надання корекційно-реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю та/або з особливими освітніми потребами.

Результати та дискусії. Вивчення досвіду практичної роботи корекційно-реабілітаційних установ, які надають послуги дітям з інвалідністю та/або з особливими освітніми потребами, довело, що на тлі позитивних зрушень у діяльності зазначених служб є проблеми, вирішення яких потребує міжсекторального підходу. Зокрема, не створено єдиний банк даних дітей, які потребують корекційно-реабілітаційної допомоги; відсутні мультидисциплінарні реабілітаційні команди, до складу яких мають входити фахівці з різних відомчих структур; актуальною є проблема підготовки фахівців широкого профілю для роботи в корекційно-реабілітаційних закладах тощо.

У контексті окресленої нами проблеми вважаємо за доцільне докладніше зупинитися на сутнісних характеристиках поняття “корекційно-реабілітаційні служби” для осіб з інвалідністю, в тому числі для дітей з особливими освітніми потребами.

Відносно твердження “корекційно-реабілітаційні служби” поки що відсутня загальноприйнята дефініція цього терміна.

При визначенні поняття “корекційно-реабілітаційні служби” ми виходили із визначень понять:

– “корекція”: виправлення чого-небудь (Великий тлумачний словник сучасної української мови, 2005: 574);

– “реабілітація”: комплекс медичних, педагогічних, професійних засобів, спрямованих на відновлення (або компенсацію) порушених функцій організму і працездатності хворих та інвалідів (Великий тлумачний словник сучасної української мови, 2005: 1204);

– “служба”: 1) дія за значенням служити; 2) галузь виробництва, а також установа, організація, що відає тією чи іншою ділянкою роботи (Великий тлумачний словник сучасної української мови, 2005: 1345).

На нашу думку, корекційно-реабілітаційні служби – це структурована система закладів, установ, підрозділів і посад, що здійснюють корекційно-реабілітаційний супровід діяльності різних соціальних інститутів (медицина, соціальний захист, освіта тощо). Отже, корекційно-реабілітаційні служби – багатоаспектне поняття, яке можна розглядати як: соціальний інститут (структурована система закладів, установ, підрозділів системи охорони здоров'я, освіти, соціального захисту населення, в яких здійснюється корекційно-реабілітаційна допомога); процес, який включає медичну реабілітацію, психолого-педагогічну реабілітацію, професійну реабілітацію, трудову реабілітацію, фізкультурно-спортивну реабілітацію, фізичну реабілітацію, психічну реабілітацію, абілітацію, психолого-педагогічний супровід, корекційно-розвиткову роботу тощо; команду фахівців, які забезпечують проведення корекційно-реабілітаційної роботи (реабілітолог, лікар-невролог дитячий, логопед, лікар-психолог, лікар-педіатр, лікар-сурдолог, лікар з лікувальної фізкультури, фізичний терапевт, учитель-дефектолог, учитель-

реабілітолог, практичний психолог, соціальний педагог, асистент учителя, методисти, науковці та інші); результат, тобто створення умов для осіб з інвалідністю, в т.ч. дітей з особливими освітніми потребами для їх максимально можливої інтеграції в суспільство.

Основною метою діяльності корекційно-реабілітаційних служб України для дітей з інвалідністю та/або з особливими освітніми потребами є:

- надання комплексної корекційно-реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю та/або з особливими освітніми потребами для максимальної реалізації їхнього особистого потенціалу; відновлення та компенсації порушених або втрачених функцій організму для досягнення та підтримання соціальної та матеріальної незалежності, трудової адаптації та інтеграції в суспільство;

- забезпечення дітям з інвалідністю та/або з особливими освітніми потребами доступу до якісної освіти та здобуття її шляхом здійснення системи психологічних, педагогічних, медичних, фізичних, професійних, трудових, фізкультурно-спортивних, соціально-побутових заходів;

- підвищення ефективності діяльності фахівців, які здійснюють корекційно-реабілітаційну роботу.

Система спеціальних закладів, установ і підрозділів, у яких функціонують корекційно-реабілітаційні служби для дітей з особливими освітніми потребами та/або з інвалідністю, має різне підпорядкування: Міністерству освіти і науки України, Міністерству соціальної політики України, Міністерству охорони здоров'я України.

Заклади, які підпорядковані Міністерству освіти і науки України:

- ясла-садок комбінованого типу – для дітей віком від двох місяців до шести (семи) років, до складу якого можуть входити спеціальні, інклюзивні, санаторні групи;

- ясла-садок компенсуючого типу (спеціальні і санаторні) – для дітей віком від двох до шести (семи) років, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку;

- спеціальні та інклюзивні групи для розвитку дітей з порушеннями слуху, зору, мови, опорно-рухового апарату, інтелекту, затримкою психічного розвитку, які входять до складу закладів дошкільної освіти;

- заклади дошкільної освіти (центри розвитку дитини) системи освіти, в яких забезпечуються фізичний, розумовий і психологічний розвиток, корекція психологічного і фізичного розвитку, оздоровлення дітей, які відвідують інші заклади освіти чи виховуються вдома;

- спеціальні школи;

- інклюзивні та спеціальні класи закладів загальної середньої освіти;

- іклюзивно-ресурсні центри;

- навчально-реабілітаційні центри.

Заклади, що підпорядковані Міністерству соціальної політики України:

- центр комплексної реабілітації осіб з інвалідністю, структурними підрозділами якого можуть бути: відділення ранньої реабілітації (абілітації); відділення соціальної реабілітації (абілітації); відділення

психологічної реабілітації; відділення психолого-педагогічної реабілітації; відділення фізичної реабілітації; відділення фізкультурно-спортивної реабілітації; відділення професійної реабілітації; відділення трудової реабілітації / працетерапії (трудова майстерні); відділення медичної реабілітації або медичного спостереження; відділення тимчасового цілодобового перебування; відділення стаціонарного перебування; служба соціального патронажу; інші структурні підрозділи, діяльність яких пов'язана з реабілітацією (абілітацією);

- дитячі будинки-інтернати.

Заклади, які підпорядковані Міністерству охорони здоров'я України:

- спеціалізовані будинки дитини;

- дитячі психоневрологічні санаторії;

- дитячі відділення при психоневрологічних лікарнях.

Корекційно-реабілітаційні служби для дітей з інвалідністю та/або з особливими освітніми потребами функціонують у ряді галузей та державних інституцій. Слід урахувати, що в кожній ланці (освіта, медицина, соціальні служби тощо) корекційно-реабілітаційні служби відрізняються особливістю структури, завдань, які ними виконуються.

Так, одним із головних завдань спеціальних закладів освіти передусім є забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами на здобуття дошкільної та загальної середньої освіти з урахуванням особливостей їх психофізичного розвитку. Для реалізації зазначеного завдання фахівцями інклюзивно-ресурсних центрів проводиться комплексна психолого-педагогічна оцінка розвитку дитини. На підставі результатів комплексної оцінки спеціалісти центру розробляють рекомендації щодо освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами, надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг відповідно до потенційних можливостей дитини.

Основне завдання, яке виконують заклади, підпорядковані Міністерству соціальної політики України, полягає в забезпеченні права осіб з інвалідністю на реабілітацію (абілітацію) з метою їхньої подальшої інтеграції у суспільство шляхом проведення комплексу заходів з ранньої, соціальної, психологічної, фізичної, медичної, психолого-педагогічної, фізкультурно-спортивної, професійної, трудової реабілітації (абілітації) з урахуванням їх потреб.

Перелік реабілітаційних послуг, технічних та інших засобів реабілітації, виробів медичного призначення, що гарантовані державою та надаються особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю, визначений Державною типовою програмою реабілітації осіб з інвалідністю. Програма виконується шляхом складання індивідуальних програм реабілітації для осіб з інвалідністю медико-соціальними експертними комісіями, для дітей з інвалідністю – лікарсько-консультативними комісіями лікувально-профілактичних закладів (постанова Кабінету Міністрів України від 08.12.2006 № 1686).

Заклади охорони здоров'я покликані створити умови для медико-соціального обслуговування, розвитку виховання та навчання дітей-сиріт,

дітей, які залишилися без піклування батьків, з порушеннями фізичного, психічного, інтелектуального та сенсорного розвитку віком від народження до чотирьох років; забезпечити умови для надання висококваліфікованої медичної, психолого-педагогічної реабілітації дітям з психоневрологічними захворюваннями.

В Україні питання стосовно надання корекційно-реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю та/або з особливими освітніми потребами є пріоритетним напрямом державної політики в соціальній, освітній сферах та охорони здоров'я.

Стратегічні напрями державної політики щодо правових засад на здобуття освіти в різних формах дітьми з особливими освітніми потребами, в т.ч. з інвалідністю, окреслені в постановах Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти” від 10.04.2019 № 530; “Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах” від 09.08.2017 № 588; “Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах” від 15.08.2011 № 872; “Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти дітей з особливими освітніми потребами” від 21.08.2013 № 607; “Про затвердження Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр” від 06.03.2019 № 221; “Про затвердження Державної типової програми реабілітації інвалідів” від 08.12.2006 № 1686.

Постановою Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 № 545 “Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр” та розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.05.2019 № 350-р “Деякі питання створення системи надання послуги раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя” затверджено засади діяльності корекційно-реабілітаційних служб нового типу (інклюзивно-ресурсних центрів, центрів раннього втручання).

Держава вживає заходів для надання корекційно-реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю та/або з особливими освітніми потребами, які зростають у малозабезпечених родинах зі складними життєвими обставинами. Для захисту прав таких дітей, підтримки сім'ї зі складними життєвими обставинами, створення умов для виховання дітей у родині (в т.ч. забезпечення належної корекційно-реабілітаційної допомоги, організація навчання в інклюзивних/спеціальних класах за місцем проживання) розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 № 526-р затверджено Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки та План заходів з реалізації її I етапу.

З метою забезпечення ефективного функціонування корекційно-реабілітаційних служб сучасної системи раннього втручання, інклюзивної освіти, абілітації і реабілітації розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 № 1008-р затверджено план заходів із упровадження в Україні Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування,

обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків. Виконання ухваленого документа дасть змогу отримати більш ширшу картину здоров'я осіб дитячого населення, тому що, наприклад, дві особи з однаковим захворюванням можуть мати різні рівні функціонування.

Ефективність системи корекційно-реабілітаційної допомоги залежить від професійної підготовки фахівців. Вочевидь, що заклади вищої освіти здійснюють підготовку спеціалістів для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами з урахуванням лише одного з видів порушень таких дітей. Наприклад, фахівці зі спеціальності “Сурдопедагогіка” обізнані з методиками роботи з дітьми з порушеннями слуху; зі спеціальності “Логопедія” – з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення тощо. В інклюзивній групі/класі можна виховувати і навчати до 3 дітей з особливими освітніми потребами (зі зниженим зором, слухом, з легкими інтелектуальними порушеннями тощо). Тому постає питання про підготовку фахівців широкого профілю, що будуть одночасно володіти методиками роботи з дітьми з особливими освітніми потребами різних нозологій.

Майбутній фахівець повинен опанувати теоретичні засади навчання, виховання, корекційної роботи з дітьми з психофізичними порушеннями та оволодіти *різними* спеціальними методиками їх навчання (наприклад, методикою читання та письма незрячих Л. Брайля, жестовою та дактильною мовами тощо) (Дегтяренко, 2011: 319).

Висновки. На сучасному етапі розвитку суспільства можна стверджувати, що держава вживає заходів для розвитку системи корекційно-реабілітаційних служб. Однак на сьогодні ще не можна стверджувати, що система таких служб задовольняє всі потреби дітей з інвалідністю та повністю відповідає сучасним європейським стандартам та рекомендаціям ООН і ВООЗ. Для забезпечення ефективного функціонування корекційно-реабілітаційних служб існує нагальна потреба щодо налагодження міжвідомчого підходу, впровадження системи попередження інвалідності на основі мультидисциплінарного підходу, а також кращого світового досвіду функціонування зазначених служб.

Вочевидь, що і питання стосовно теоретико-методологічних засад корекційно-реабілітаційних служб в Україні ще недостатньо вивчено і вимагає подальших наукових досліджень.

Повноцінний розвиток сучасної системи корекційно-реабілітаційних служб гальмується недооцінкою ролі реабілітаційної теорії (Шевцов, 2010).

Слід констатувати, що проведене дослідження не висчерпує всіх аспектів проблеми та не претендує на дослідницьку завершеність її висвітлення.

Перспективи подальших розвідок полягають у вивченні структури, змісту та ефективності діяльності корекційно-реабілітаційних служб нового типу для дітей з інвалідністю та/або з особливими освітніми потребами.

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.

2. Дегтяренко Т.М. Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегія управління: монографія/ Т.М. Дегтяренко. – Суми: Університетська книга, 2011. – 403 с.

3. Дегтяренко Т. М. Корекційно-реабілітаційна допомога особам з психофізичними порушеннями як суспільний феномен та об'єкт спеціальної педагогіки / Т. М. Дегтяренко // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – 2013. – Вип. 24. – С. 78-84.

4. Деякі питання створення системи надання послуги раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя [Електронний ресурс]: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.05.2019 № 350-р // Верховна Рада України: офіц. веб-портал. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/350-2019-%D1%80> (дата звернення 01.07.2019).

5. Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 № 588 // Верховна Рада України: офіц. веб-портал. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/588-2017-%D0%BF> (дата звернення 01.07.2019).

6. Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2013 № 607 // Верховна Рада України: офіц. веб-портал. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/607-2013-%D0%BF> (дата звернення 03.07.2019).

7. Про затвердження Державної типової програми реабілітації інвалідів [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.12.2006 № 1686 // Верховна Рада України: офіц. веб-портал. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1686-2006-%D0%BF> (дата звернення 01.07.2019).

8. Про затвердження плану заходів із впровадження в Україні Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків [Електронний ресурс]: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 № 1008-р // Верховна Рада України: офіц. веб-портал. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1008-2017-%D1%80> (дата звернення 01.07.2019).

9. Про затвердження Порядку організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.04.2019 № 530 // Верховна Рада України: офіц. веб-портал. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2019-%D0%BF> (дата звернення 01.07.2019).

10. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.08.2011 № 872 // Верховна Рада України: офіц. веб-портал. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-%D0%BF> (дата звернення 01.07.2019).

11. Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 № 545 // Верховна Рада України: офіц. веб-портал. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF> (дата звернення 01.07.2019).

12. Про затвердження Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 № 221 // Верховна Рада України: офіц. веб-

портал. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/221-2019-%D0%BF> (дата звернення 01.07.2019).

13. Про національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки та план заходів з реалізації її I етапу [Електронний ресурс]: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 № 526-р // Верховна Рада України: офіц. веб-портал. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2017-%D1%80> (дата звернення 01.07.2019).

14. Шевцов А.Г. Освітні основи системи реабілітування осіб з обмеженнями життєдіяльності: автореф. дис. докт. пед. наук: 13.00.03/А.Г. Шевцов; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К., – 2010. – 46 с. [Електронний ресурс]: Режим доступу: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullweb&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%A8%D0%B5%D0%B2%D1%86%D0%BE%D0%B2%20%D0%90.%20%D0%93.\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullweb&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%A8%D0%B5%D0%B2%D1%86%D0%BE%D0%B2%20%D0%90.%20%D0%93.$) (дата звернення 01.07.2019).

References

1. Busel, V. T. (2005). Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy (z dod. i dopov.) / Uklad. i holov. red. V.T. Busel. [The Large Explanatory Dictionary of the Modern Ukrainian language], Irpin: VTF «Perun», p. 1728 [in Ukrainian].

2. Degtyarenko, T. M. (2011). Korektsiino-reabilitatsiina diialnist: stratehiia upravlinnia: monohrafiia [Correctional and rehabilitation services: management strategy: monograph]. Sumy: Universytetska knyha – University book, p. 203. [in Ukrainian].

3. Degtyarenko, T. M. (2013). Korektsiino-reabilitatsiina dopomoha osobam z psykhofizychnymy porushenniamy yak suspilnyi fenomen ta ob'iekt spetsialnoi pedahohiky / T. M. Dehtiarenko // Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriya 19 : Korektsiina pedahohika ta spetsialna psykhohiia. [Correctional and rehabilitation support for people with psychophysical disabilities as a social phenomenon and special pedagogic object / Degtyarenko T. M. // Scientific Journal National Pedagogical Dragomanov University. Series 19: Special pedagogic and special psychology] – Issue 24. – pp. 78-84. – Link: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=Nchnpu_019_2013_24_20 (request date 01.07.2019) [in Ukrainian].

4. Deiaki pytannia stvorennia systemy nadannia posluhy rannoho vtruchannia dlia zabezpechennia rozvytku dytyny, zberezhennta yii zdorovia ta zhyttia [Elektronnyi resurs]: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 22.05.2019 # 350-r // Verkhovna Rada Ukrainy: ofits. veb-portal. [Some questions are about creating an early intervention service to help child develop, maintain child health and life [Electronic resource]: Ordinance of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 350-r of 22.05.2019 // The Verkhovna Rada of Ukraine: Official web-portal] – Link: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/350-2019-%D1%80> (request date 01.07.2019) [in Ukrainian].

5. Pro vnesennia zmin do Poriadku orhanizatsii inkluzyvnoho navchannia u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh [Elektronnyi resurs]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 09.08.2017 # 588 // Verkhovna Rada Ukrainy: ofits. Veb-portal. [Amendments to the Procedure of Inclusive Learning Organization in Secondary Educational Establishments [Electronic resource]: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 09.08.2017 No. 588 // The Verkhovna Rada of Ukraine: Official web-portal] – Link: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/588-2017-%D0%BF> (request date 01.07.2019) [in Ukrainian].

6. Pro zatverdzhennia Derzhavnogo standartu pochatkovoï zahalnoi osvity dlia ditei z osoblyvymy osvitynymi potrebamy [Elektronnyi resurs]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21.08.2013 # 607 // Verkhovna Rada Ukrainy: ofits. veb-portal [On Approval of the State Standard of Primary General Education for Children with Special Educational Needs [Electronic resource]: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine # 607 of 21.08.2013 // The Verkhovna Rada of Ukraine: Official web-portal] – Link: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/607-2013-%D0%BF> (request date 03.07.2019) [in Ukrainian].

7. Pro zatverdzhennia Derzhavnoi typovoï prohramy reabilitatsii invalidiv [Elektronnyi resurs]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16.12.2006 # 1686 // Verkhovna Rada Ukrainy: ofits. veb-portal. [On Approval of the State Model Program of Rehabilitation of Persons with Disabilities [Electronic resource]: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 16.12.2006 No. 1686 // The Verkhovna Rada of Ukraine: Official web-portal] – Link: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1686-2006-%D0%BF> (request date 01.07.2019) [in Ukrainian].

8. Pro zatverdzhennia planu zakhodiv iz vprovadzhenia v Ukraini Mizhnarodnoi klasyfikatsii funktsionuvannia, obmezhen zhyttiediialnosti ta zdorovia ta Mizhnarodnoi klasyfikatsii funktsionuvannia, obmezhen zhyttiediialnosti ta zdorovia ditei i pidlitkiv [Elektronnyi resurs]: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27.12.2017 # 1008-r // Verkhovna Rada Ukrainy: ofits. veb-portal. [On approving the plan of measures for implementation in Ukraine of the International Classification of Functioning, Restrictions of Life and Health and the International Classification of Functioning, Restrictions of Life and Health of Children and Adolescents [Electronic resource]: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 27.12.2017 No. 1008-r // The Verkhovna Rada of Ukraine: Official web-portal] – Link: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1008-2017-%D1%80> (request date 01.07.2019) [in Ukrainian].

9. Pro zatverdzhennia Poriadku orhanizatsii diialnosti inkluzyvnykh hrup u zakladakh doshilnoi osvity [Elektronnyi resurs]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10.04.2019 # 530 // Verkhovna Rada Ukrainy: ofits. veb-portal. [On Approving the Procedure for Organizing the Activities of Inclusive Groups in Preschool Education Institutions [Electronic resource]: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 530 of 10.04.2019 // The Verkhovna Rada of Ukraine: Off. web portal.] – Link: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2019-%D0%BF> (request date 01.07.2019) [in Ukrainian].

10. Pro zatverdzhennia Poriadku orhanizatsii inkluzyvnoho navchannia u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh [Elektronnyi resurs]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15.08.2011 # 872 // Verkhovna Rada Ukrainy: ofits. veb-portal. [On Approving the Procedure for Organizing Inclusive Learning in Secondary Educational Institutions [Electronic resource]: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 15.08.2011 No. 872 // The Verkhovna Rada of Ukraine: Official web-portal] – Link: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-%D0%BF> (request date 01.07.2019) [in Ukrainian].

11. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro inkluzyvno-resursnyi tsentr [Elektronnyi resurs]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 12.07.2017 # 545 // Verkhovna Rada Ukrainy: ofits. veb-portal. [On Approval of the Regulation on the Inclusive Resource Center [Electronic resource]: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine # 545 of 12.07.2017 // The Verkhovna Rada of Ukraine: Off. web portal] – Link: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF> (request 01.07.2019) [in Ukrainian].

12. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro spetsialnu shkolu ta Polozhennia pro navchalno-reabilitatsiinyi tsentr [Elektronnyi resurs]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 06.03.2019 # 221 // Verkhovna Rada Ukrainy: ofits. veb-portal. [On

Approval of the Regulations on the Special School and the Regulations on the Training and Rehabilitation Center [Electronic resource]: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 06.03.2019 No. 221 // The Verkhovna Rada of Ukraine: Official web-portal] – Link: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/221-2019-%D0%BF> (request date 01.07.2019) [in Ukrainian].

13. Pro natsionalnu stratehiuu reformuvannia systemy instytutsiinoho dohliadu ta vykhovannia ditei na 2017-2026 roky ta plan zakhodiv z realizatsii yii I etapu [Elektronnyi resurs]: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 09.08.2017 # 526-r // Verkhovna Rada Ukrainy: ofits. veb-portal. [On the National Strategy for Reforming the System of Institutional Care and Child-Rearing for 2017-2026 and the Plan of Measures for Implementing its Stage I [Electronic resource]: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine # 526-r of 09.08.2017 // The Verkhovna Rada of Ukraine: Official web-portal] – Link: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2017-%D1%80> (request date 01.07.2019) [in Ukrainian].

14. Shevtsov, A.H. (2010). Osvitni osnovy systemy reabilituvannia osib z obmezheniamy zhyttiediialnosti: avtoref. dys. dokt. ped. nauk: 13.00.03. [Educational bases of the system of rehabilitation of persons with disabilities] – National Pedagogical Dragomanov University. p.46. [Electronic resource]: Link: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%A8%D0%B5%D0%B2%D1%86%D0%BE%D0%B2%20%D0%90.%20%D0%93.\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%A8%D0%B5%D0%B2%D1%86%D0%BE%D0%B2%20%D0%90.%20%D0%93.$) (request date 01.07.2019) [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто стан, мету та завдання корекційно-реабілітаційних служб для дітей з особливими освітніми потребами та/або з інвалідністю на сучасному етапі розвитку України. Автором надано науково-педагогічне визначення поняття корекційно-реабілітаційних служб як структурованої системи закладів, установ, підрозділів і посад, що здійснюють корекційно-реабілітаційний супровід діяльності різних соціальних інститутів (медичина, соціальний захист, освіта).

Акцентовано увагу на тому, що корекційно-реабілітаційні служби – багатоаспектне поняття, яке можна розглядати: соціальний інститут, процес, команду фахівців і результат.

Висвітлено низку проблем, які є актуальними для практичної роботи корекційно-реабілітаційних служб.

Проведено аналіз основних міжнародних документів та законодавчої бази України щодо забезпечення конституційного права дітей з особливими освітніми потребами та/або з інвалідністю на отримання корекційно-реабілітаційних послуг.

Наголошено на тому, що держава вживає заходів для ефективного функціонування системи корекційно-реабілітаційних служб. Проте відсутність єдиного механізму, що координує діяльність корекційно-реабілітаційних служб різних соціальних інститутів, не сприяє ефективному функціонуванню служб та впливає на якість наданої корекційно-реабілітаційної допомоги.

Перспективи подальших розвідок полягають у вивченні структури, змісту та ефективності діяльності корекційно-реабілітаційних служб нового типу.

Ключові слова: корекційно-реабілітаційні служби, діти з особливими освітніми потребами, діти з інвалідністю, нормативно-правова база.